

טורי קלוארי מנשה
38269

בן אהובה ואהרון

נולד ב- 9.8.1922

שרת בגדוד "אלון" (11)

נפל ב- 5.6.1948

בקרב במלכיה.

קלווארי מנשה (עמונואל)

בן אהרן ואהובה. נולד ב־9.8.1929 בגרמניה. עלה לארץ בשנת 1939. דורש אמת מילדותו. סירב להשתמש בדרכינימוס מקובלים אם אלה לא ביטאו את האמת שלו. התחנך בבית־הספר „מוריה“ בתל־אביב, בבית־הספר בקרית־מוצקין, במוסד „אהבה“. הסתגל בנקל לחיי החברה והתעניין בבעיות תנועות הנוער. דרש כי התנועות תרכושנה חברים רק על־ידי הסברה ובחירה חפשית. היה חובב טבע וב־1945 יצא להשתלמות

חקלאית בבית־הספר במקוה־ישראל. למד במחזור הדתי. ראה במקור היהדות את יחודו של העם ועם זאת ביקש להתאים את המסורת לחיי ההווה. בסיימו את מקוה־ישראל עבר לתחנת־הנסיונות הממשלתית בעכו ואמר להצטרף לגרעין של מושב.

עם פרוץ מלחמת־השחרור גויס לגדנ"ע. כעבור חדשים מספר ביקש להעבירו לחי"ש. נשלח למלכיה ונפל שם ב־5.6.1948. נקבר במלכיה. ביום כ"ז באייר תשי"ב (22.5.1952) הועבר להר־הרצל בירושלים.

...אך נכבד את כולם
את יפה הלארית והתלאר
כי רעות שכבאת, לעולם
לא תתן את לבך לשכוח.
אדמה וקוללת כדם
את תלוי: כנעל לפרוח.

חיים גלי.

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב־פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ־ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי־אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים־חדשים. אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציון, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חלוצית גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות. בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו־אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את לערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד־האדמה ויושב־הלפר: עקשנות, צמדות למשימה, שורשיות ושקט..."

הגליל כולו, גליל הקדומים הישראלי, שוחרר
על-ידי כוח חמץ המסחער של צה"ל. בהתקפת בזק
הלמו מכל עבר ועבר חטיבות הרגלים והשיריו-
נאים - בתמיכת האויריה וחארטילריה - וכבשוהו
לנו בסערת קרב, כשהם מדביקים את האויב
הנמחץ, מושמד, או נס בבהלה וחוסר אירגון.

מבצרי האוייב שבגליל התמוטטו כזה אחר זה,
תוך קרבות מוחצים. בשעה היעודה נפגשו כוחו-
תינו שעלו מעברים במרכז הגליל. נפגשו
לוחמים זה בצד זה בידעם ובאמונה שאומנם יש
שכר למאמץ, לסבל, לדם שנשפך ולחיים שנגדעו.

הגליל משוחרר ! הגליל שלנו הוא!

במערכה קצרה ועזה הוכו שוק על ירך שלוש
בריגדות של צבא ההצלה של קאוקג'י. מאות
מחיליו וקציניו מתגוללים בהרי הגליל,
ומאות הלכו כשבי ישראל והנותרים נופצו
לכל רוח. שלל, נשק, תותחים ושיריונים
נפלו לידינו.

בפעולה עזה זו לכיבוש הגליל הועלו לדרגה
גבוהה שיתוף הפעולה ההדוק והמאומן בין
זרועותיו השונות של צה"ל. בפעולה המשולבת
והמתואמת מתוך מאמץ עליון של כל החילות
היה נצחונינו מהיר ומזהיר. עמנו כבד
יסורים ועז רצון החירות נושא להם מנחת-
הוקרה על מאמצייהם הגדולים ומעשייהם
המפוארים.

הננו מרכינים ראשינו מתוך כבוד לחללינו
היקרים שנפלו במערכה זו. תהילת גיבורים
תעטר זכרם. מוות למבקשי מותינו ! ...
חירות לישראל באדמתו !

משה כרמל, אלוף

מפקד חזית הצפון

גדוד 11 – "אלון" (חטי' גולני, עודד)
ראשיתו בגדוד ה' של חטיבת לכנוני. עם פיצולה של החטיבה, בסוף פברואר 1948 לגולני ולכרמלי הוסב שמו לאלון. כבר בדצמבר 1947 הועברה פלוגה מהגדוד לגליל העליון המזרחי. ב־6.3.1948 הועבר הגדוד כולו מחיפה לגליל העליון המזרחי והועמד תחת פיקוד חטיבת גולני. היה זה גדוד החי"ש הראשון אשר הועבר ממחוזו המקורי אל מרחב אחר. עובדה זו גרמה לקשיים כיוון שכימים ההם עדיין היו המגוייסים רגילים לשרת בסביבת מקום מגוריהם ולהתבסס אפסנאית על עצמם. משלהי אפריל ועד ראשית יוני 1948 פעל הגדוד תחת פיקוד חטיבת יפתח. אל הגרעין החיפני הצטרפו עם הזמן מגוייסים חדשים מרחבי הארץ. כהפוגה הראשונה הועבר לחטיבה תשע (עודד). פעולותיו העיקריות: הגנת חיפה (עד סוף פברואר 1948), הבטחת התחבורה בגליל, הגנת רמות נפתלי, התקפות על נבי־יושע, קרבות בלימה במשמר הירדן ובמלכיה. מפקדי הגדוד: ישראל ליטואר־ליאור, אביעזר פרידמן.

עודד

חטיבה 9. הוקמה בתחילת יוני 1948, בפיקוד אורי יפה, עם הוצאתה הדחופה של חטיבת יפתח מאצבע הגליל. החטיבה התבססה על כוח עודד, וצורף לה גדוד חדש מחטיבת כרמלי. בימי ההקמה הותקפה אצבע הגליל ממערב וממזרח, וכוחות האויב מלבנון כבשו את מלכיה ב־5.6.1948. הסורים כבשו את משמר־הירדן ב־10 בחודש, אך נבלמו לפני מחניים.

בקרבות עשרת הימים השתתפה החטיבה במבצע ברוש, וכוח שלה כבש את תל עזזיאת (גבעת עזוז), והחזיק בו מספר ימים עד שנהדף בפרוס ההפוגה השנייה. החטיבה הועברה דרומה לפעולה ממערב לפלוג'ה במבצע יואב, והוחזרה להשתתף במבצע חירם.

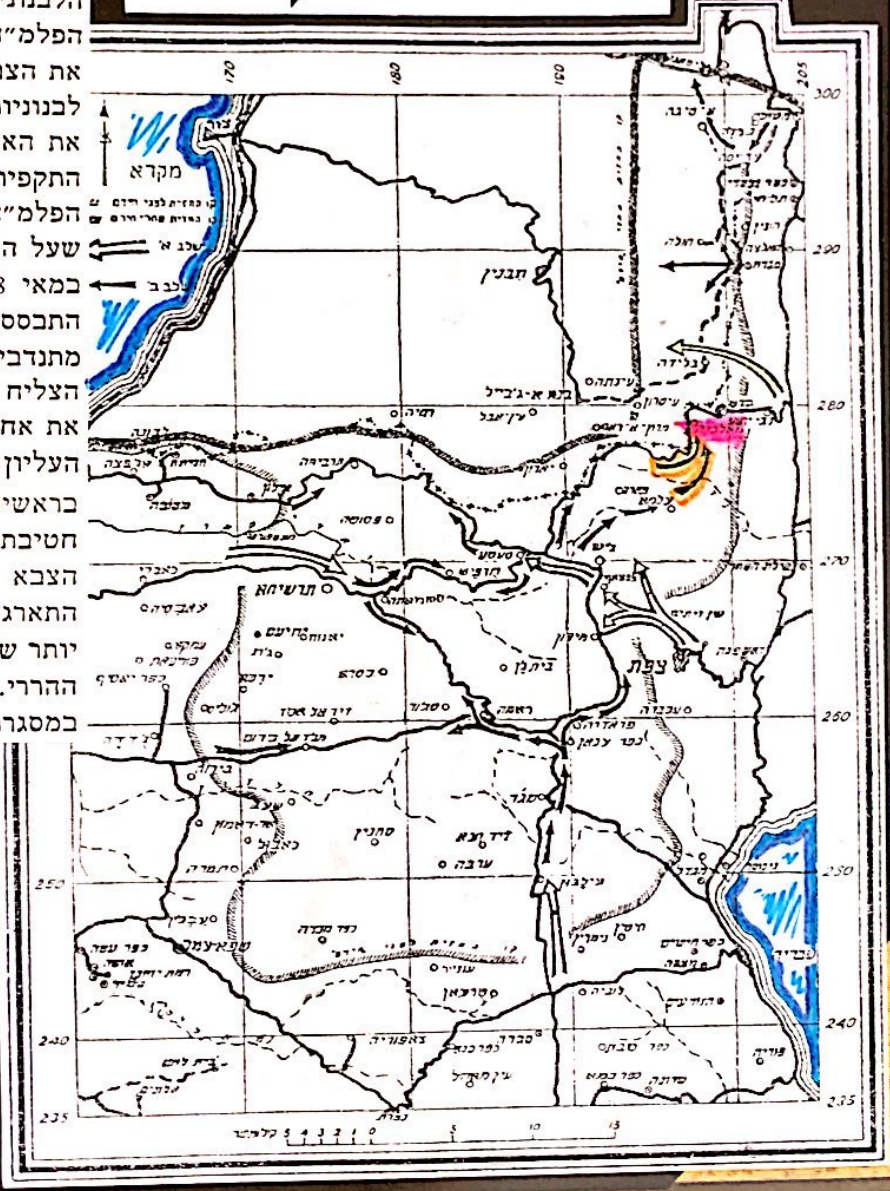
מפקדי החטיבה: אורי יפה, יצחק פונדק.

מטאטא

מכצע של ההגנה שנועד לטהר מאויב את השטח המשתרע בין הכינרת לעמק החולה, משני עברי הכביש טבריה - הגליל המזרחי ועד הירדן מזרחה. נערך בימים 4/3 במאי 1948 כחלק ממכצע יפתח. בוצע בעיקר על-ידי יחידות מהגדוד הראשון של הפלמ"ח, תוך הסתייעות בכוחות מקומיים מקבוצת החושלים-עמיעד וראש-פינה. הערבים שהתגוררו בשטח שממזרח לכביש נמלטו לסוריה, לבד מכני השבט הכדווי אל-היב, שהזדהו עם היהודים ובהמשך המלחמה אף השתתפו לצדם בקרבות וסייעו בבלימת הסורים בקרבות משמר הירדן. כתוצאה מהמכצע חובר הגליל העליון אל שאר חלקי הארץ ונתאפשרה תחבורה חופשית אליו וממנו. מפלת הערבים ובריחתם השפיעו על אחיהם בעמק החולה ובצפת וערערו את ביטחונם, דבר שזירז את בריחתם-הם.

מפת הקרב

רכס מלכיה בגבול לבנון היה בשליטה ערבית בלעדית עד הקמת המדינה. הגדוד הראשון של הפלמ"ח (חטיבת יפתח) יצא לכבוש את הכפר מלכיה ואת רכס מלכיה בליל 15/14 במאי 1948, במגמה להקדים ולחסום את דרך הפלישה העיקרית מלבנון. בהתקפת נגד ב-15.5.1948 הדף הצבא הלבנוני, בהסתייעו בתותחים ובשריוניות, את לוחמי הפלמ"ח. יחידות מהגדוד הראשון המשיכו לבלום את הצבא הלבנוני, תוך עריכת פשיטות על יחידות לבנוניות ועל יישובים מעבר לגבול כדי להעסיק את האויב ולעכב את חדירתו ארצה. שתי פעולות התקפיות מוצלחות בביצוע הגדוד השלישי של הפלמ"ח, השפיעו על הלבנונים: פיצוץ גשר תרדלה שעל הליטני וכיבוש מצודת נכיושע בליל 17/16 במאי 1948. למרות זאת ניצל הצבא הלבנוני את התבססותו ברכס מלכיה והחדיר לגליל יחידות מתנדבים מצבא ההצלה. רק בליל 29/28 במאי הצליח הגדוד הראשון לכבוש את רכס מלכיה ולנתק את אחיזתם של הלבנונים ושל צבא ההצלה בגליל העליון ההררי. עם מעבר חטיבת יפתח לגזרת לטרון בראשית יוני 1948, נמסרה גזרת מלכיה לאחריות חטיבת עודד, שזה עתה קמה. הדבר נוצל על-ידי הצבא הלבנוני שכבשו ב-6 ביוני את רכס מלכיה, התארגן בו להגנה והחל בהחדרה שיטתית ומסודרת יותר של כוחות צבא ההצלה של קאוקג'י אל הגליל ההררי. מלכיה נכבשה סופית על-ידי חטיבה שבע במסגרת מבצע חירם ב-31.10.1948.

האנשים היו מאושרים ועם זה לאים ויגעים וחולמים על מרגוע
קל. למרות זאת אירגנו מיד את כוחנו להמשך ההתקדמות. שתי הזרוע
עות שוב נפרשו ונעו לימין ולשמאל, אל עבר בסיסי האויב הגדולים
צליחה ופלכיה מזה, ותרביחה ואיקרית מזה, במגמה
להתיצב לאורך הגבול הבין-לאומי ולשחרר את כל הגליל. מן האויר
ראינו את האויב נסוג צפונה לעבר הלבנון, והתקדמותנו שוב לא
נתקלה בהתנגדות, פרט לצליפות מעל ההרים. מבצרים אדירים של
האויב — כגון מלכיה — שדם רב שלנו ושלחם נשפך במלחמה
עליהם, הנה התמוטטו ונפלו לידינו באפס־יד, ללא קרב כלשהו.

כוחותינו, שהיו מוצבים בגליל המזרחי, החלו לנוע מזרחה, לעבר
המישלים, שהיו כבושים בידי קאוקג'י. לתמהונם נמצאו המישלים
ריקים וכל כוח אויב לא היה בסביבה. איזה שקט מזור בכל. כל
כיבושיו של קאוקג'י בגיזרה זו התמוטטו ללא קרב, ללא לחץ, ללא
יריה אחת. יחידותינו הוסיפו להתקדם אל עבר אדמת הלבנון, כדי לתקן
ולשפר את גבולו המערבי של הגליל העליון המזרחי, שפגמיו היו
רבים כליכך. הצבא הלבנוני לא גילה כל התנגדות. יחידות קטנות,
שעל גיפים קרביים, עלו צפונה הגיעו עד נהר הליטאניס, כשהצבא
הלבנוני מפנה את השטה, אשר אליו אנו נכנסים, מתוך מגמה בולטת
להימנע מכל התנגשות.

אומרים שברחים
הם סימן ליופי וחן
והדר
אלא זאת אצףק
הם נראים לי תמידי
עצובים
ושקטים
ושוקטים...

